



Fredens og Foreningens varige og velgjørende Frugter

Taler

Fredrik Julius Bech

Dato

13 november 1814

Sted

Vor Frelzers Kirke, Christiania

1 Indgangs-Bøn.

Priset og tilledet være dit Navn, Fredens Gud og forbarmede Fader! at Du so dit Folk med Naade og Miskundhed i hu, og atter nedsendte Fredens Velsignelser til os! Du er Gud og Fader i Stormens frygtelige Brag, som ved Solens blide Skin: Fader, naar Du tugter ved Modgang og Lidelser; Fader, naar Du aabner din milde Haand, for at mætte os med dit Gode. O, at vi baade i Sorgens Timer og i Glædens Dage maatte ret forstaae dine vise og velgjørende Hensigter!

- 10 Maatte vi værdigen paaskjønne Fredens Velgjerning Du skjenkede os; ei alene med Mund og Hjerte derfor prise dit hellige Navn, men i Gjerning og Sandhed anvende dens Frugter til dit Velbehag, til Bedste for os selv og det Samfund, Du bød os at leve og virke for! ja velsign os med den Viisdom, at vi give Dig, hvad dit er; at vi frygte Dig, og ære Kongen, og lyde dine Bud med tillidsfuld Hengivenhed under dine faderlige Beslutninger over os! Velsign og dertil de Betragtninger, vi i denne Stund anstille; velsign og hør os, Du vor Fader i Himlene.

20

Text: Matth. 22.

Giver Keiseren det, Keiserens er, og Gud det, Guds er!

25

Saaledes var Jesu Svar i vor Dags Evangelium til de fristende Pharifæer, som spurgte ham: «er det Ret at give Keiseren Skat?» Paa hans Opfordring fremviste de Skatte-Mynten, som bar Keiserens Billede og Overskrift. Denne vidnede

30 imod dem, at de selv erkjendte ham for deres Overherre, og vare ham
skatskyldige. Saasnart som I derfor, vil Jesu sige, troe at ære Gud, og give ham,
hvad hans er, maae I ogsaa yde Keiseren, hvad I ere ham pligtige. Det Ene kan
ikke skee uden det Andet; I kunne ikke give Gud, hvad Guds er, med mindre I
give Keiseren, hvad Keiserens er. --

35

Christne! hvor vigtig er denne Paamindelse ogsaa for os! Altid vigtig, men aldrig
kunne vi mere levende føle dens Vigtighed, end ved Tanken om hvad der i visse
Tider er hændet vor Fædreneland, især i dette mærkværdige Aar, fra dets
Begyndelse af, indtil denne Dag. Efter en Række af store og høist betydende
40 Omskiftelser er det kommet dertil, at vi frydeligen kunne feire den tilbagevendte
Fred, i Haabet om, at høste Fremtidens veldædige Frugter af den. Fred have vi,
og den i Forening med det nye Broderfolk, der rakkede os, ligesom vi det,
Venskabs trofaste Haand ved den Pagt, vi oprettede, da vi udkaarede og
erkjendte Sverrigs Konge for Norges Konge.

45

Ikke kunne vi fristende spørge: hvad er Pligt og Ret for os i denne Forbindelse?
Som Christne vide vi, at det, at frygte Gud og ære Kongen, bør ethvert
Menneske gjøre. Og aldrig faldt det Nordisk Folk tungt, at dyrke deres Gud og
at elske deres Konge. Men pligtmæssigt kan det være, at minde sig herom, og
50 glædeligt at komme det i hu. -- Lader os da -- i disse tilbagekomne Fredens Dage,
som hiin Forening fremkaldte, og som Gud af Naade befæste til de sildigste
Tider! -- lader os spørge og besvare os selv:

Hvad skyldte vi Gud for Freden? Hvad
55 skyldte vi Kongen?

Giver Gud det, Guds er, saa var Jesu Formaning. Gud skjenkede os Freden: hvad
bør det os at give ham igjen? Ja, hvad kunne vi give ham? Er ikke Jorden hans,
og al den Fylde? Komme ikke alle gode og fuldkomne Gaver ned til os fra ham?
60 Hvorfra tage vi den Gjengjeld, vi derfor ville bringe ham? Dog skulle vi give ham
hvad hans er, han, som selv giver Liv og Aande, og Alt til Alle. Men vel os, der er
kun eet Offer, han kræver, det er: Hjertets Offer, Hjertets glade, oprigtige og
taknemmelige Lydighed. Dette er Tak: Offeret, vi Alle bør og kunne frembære
paa den Høiestes Alter, idet vi erkjende Fredens Velgjerninger, som Han
65 skjenkede os.

I Modgang er det, vi lære at paaskjønne Medgang, i Krigens Ulykker Fredens

Velsignelser. Alle vide vi, hvad Krigen fører med sig. Følte end Nogle af vore
70 Brødre især dens haarde Slag, og laae tungt under Byrden af dens mangehaande
Plager og Elendigheder: den rammede dog det ganske Land og Folk. Vel kan
Krigen, som andre timelige Onder, have, og har havt, gavnlige velgjørende
Virkninger, idet den ofte vækkede af Søvn og Dvale til Fornuft og viis
Eftertanke, omskabte Ladhed til Flid, Ødselhed til Sparsomhed, og kaldte flere i
75 den misbrugte Fred bortflygtede Dyder tilbage. Det indtraf ofte, hvad David
bekjendte: Herre! det var godt for mig, at jeg blev ydmyget; thi indtil Tid foer
jeg vild. Endskjønt det ogsaa ofte indtraf, hvad en Prophet siger: Herre! Du slog
dem, men de følte ikke Smerte deraf (til Forbedring).

80 Men udbredte og ødelæggende ere dog altid Krigens Følger. Hvilken ulykkelig
Indflydelse have de paa det Hele og paa hver enkelt Green! Saamange nyttige
Haandteringer, saamange gavnlige Indretninger bleve standsede, lammede,
tilintetgjorte. Selv Oplysnings og ædel Kundskabs Udbredelse blev opholdt og
hindret. Ofte fordervedes et Folks Charakter og Sæder, og moralske Sygdomme
85 anstak med frygtelig Smitte den hidtil bevarede Uskyld og rene Tænkemaade. Vi
forbigaae at nævne de mange Suk og Taarer, Krigen udpressede af sørgende
Ægtefæller, hjælpeløse Oldinge, uopdragne Børn, Venner og Brødre, over Tabet
af Mænd, Sønner, Fædre, Venner, Brødre. Som et mindre Onde bemærkes, hvad
den offentlige og private Formue lider, ikke for Øieblikket alene, men den
90 tilføies saa dybe Saar, at de neppe lade sig helbrede i den fjernere Fremtid. Vel
foer Krigens Stormvinde med Hast, og ikkun over nogle af vort Lands Egne,
men efterlode alt for kjendelige Spor af deres Ødeleggelse, som, fortsat, i lang
Tid, havde været af uberegnelig sørgelige Følger.

95 Disse Storme bød Fredens Gud at tie og lægge sig, og de mørke Skyer droge
hastigen bort af Norges Himmel. De tuende Folk, som stode rustede til Kamp,
gave hinanden Venskabs og Enigheds Haandslag, og vandre nu tilhobe som
Brødre, beredte til at hævde og forsvare den fælleds Frihed, at fremme og
befordre hinandens Lykke. Trygge boe vi nu i vore Huse, og leve med vore
100 Familier, trygge opstaae vi, og lægge os til Hvile, trygge arbeide vi for os selv og
det Samfund, vi leve i, trygge dyrke og tilbede den Gud, som bød Fredens
Velsignelser indtage Krigens Skuepladse. Hvilken Forandring, hvilken
Omskiftelse af Skjæbne! hvilken Aarsag har Enhver af os til at opløfte Hjertets
Taknemmelighed til den Høieste, og i Glæde at udbryde: min Sjel lov Herren,
105 og Alt hvad i mig er, priis hans hellige Navn. Glem ikke Fredens upaaskjønnelige
Gode! Dog ikke denne Tak, ikke Hjertets Følelser og Mundens Lovsang alene

skulle vi frembære. Ville vi retteligen give Gud det, Guds er, da maae vi vise det i Gjerning og Sandhed, og lade vor Taknemmelighed see i den værdige
110 Anvendelse af Fredens Velsignelser.

Nylig stod en talrig Hær af Landets kjække Sønner rede til Kamp og Feide. Freden bød dem vende tilbage til Hjemmet og Arnestederne. Hvad er nu deres Kald, hvad er deres Pligt? Hvortil bør hine kraftfulde Arme, nys væbnede til
115 Forsvar, værdigen anvendes? Lader os spørge saamange forsømte Haandteringer, ildedyrkede Næringsgrene som fordre deres forøgede og stadige Virksomhed. Behøves det nu mindre, at de ere besjelede af Lyst og Iver for fredelig Konst og Vindskibelighed, end de før var besjelede af Mod og Manddom? Kræver ikke Fædrenelandets Bedste, dets indvortes Velmagt og
120 Styrke, ligesaameget deres Kraft og Velvillie, som Krigens Farer deres Uforsagthed paa Ærens Bane.

Saamange Hindringer lage iveien for Oplysning og Kundskab. Den velgjørende Fred har aabnet os Adgang til at borttrydde dem.

125 Hvad, om nu de samme Klager, som hidtil hørtes, fremdeles vedbleve, at det var Mangel paa Understøttelse og Hjælpekilder, hvorfor Oplysningens vældige Anstalter ei kunde holdes tilbørligen i Veiret: mon vi da retteligen paaskjønnede Freden? Nei, ikkun da takke vi værdigen Gud for den, naar Enhver efter sin
130 Evne vil bidrage til, at Forstand og Kundskab og Sandhed hædres og udbredes; naar Alle have eet Sind for Menneskehæder, for Borgersamfundets Forædling, for sand Cultur og Oplysning.

Fred og Overflod parrede sig gjerne under gunstige Omstændigheder til
135 sammen. O, at Freden ei maatte opføde os til Misbrug af dens Frugter, ei fremavle og underholde Letsind og sandselig Trældom; men at Viisdom og Christelig Mandighed maatte modstaae med Kjækhed Overdaads og Pragtsyges Tyrannie; at Overmaalet af de timelige Goder maatte bruges og skjenkes alene til vigtige og værdige Hensigter!

140 Hvor Mange glemte i Fredens Dage Gud og hans hellige Lære, vendte Tanken bort fra det Høie og Himmelske, og bandt Hjertene ganske til Jorden! O, at den Forstand maatte regjere os under Fredens Nydelse, at Gud og hans Dyrkelse blev os fremfor Alt hellig og dyrebar.

145

Med saadan Tænkemaade, med saadant Forhold bragte vi Fredens Giver et værdigt og ham behageligt Tak-Offer; derved adløde vi Jesu Formaning: giver Gud, hvad Guds er.

150

Men ikkun naar vi gjøre dette, kunne vi opfylde den anden dermed forenede og uadskillelige Formaning: giver Keiseren det, Keiserens er. En god Borger og en god Christen kunne aldrig tænkes adskilte. Den, der ikke ærer Gud, han ærer ei heller det Samfund, han skal leve i og virke for; ligesaa lidet som den kan
155 retteligen dyrke Gud, der ikke er gennemtrængt af Iver og ædel Følelse for Medborgere og Fædreneland. Derfor sammenføjede Jesus i Dagens Evangelium begge Formaninger med hinanden: giver Keiseren det, Keiserens er, og Gud det, Guds er.

160

Freden kom med Norges og Sverrigs Forening derved, at vi hyldede Sverrigs Konge til Norges Konge. Vi kjende vore Forpligtelser, vi vide, hvad vi skyldte Ham; Jordens Konger ere den Høiestes Sendebud, de ere Folkets Fædre og Forsvarere, Retfærdighedens Haandhævere. Deres Fordring paa Undersaatters Ærefrygt, Lydighed og Hengivenhed kommer fra Gud; det er hans Lære, de
165 udgive, naar de byde Folket at ære og frygte Kongernes Konge, naar de ville, at Folket skal lyde Sandhedens og Sædelighedens Bud. Vil Kongen Landets Vel, vil Han ikkun, hvad der beforder dets Hæder og Lykke; vil Han ikkun derfor, at vi med indbyrdes Kraft og Hjælpsomhed skulle trofaste og enige arbeide for dette Maal: o, da give vi Ham, hvad Hans er, da gjøre vi Hans Hensigter til vore, Hans
170 Villie til vor Villie! Saaledes betale vi, hvad vi ere Ham skyldige, saaledes vise vi Ham den den Ærbødighed og Lydighed, han fordrer af os, og da nyde vi Fredens Frugter, Gud til Velbehag, os selv til Velsignelse.

175

Held os, om vor Tak til Gud paa denne Dag er ledsaget af saa alvorlige Forsætter, om vi herefter i de kommende Dage redeligen betale den Høieste vore Løfter paa Fredens Dag!

180

Haabet have vi og velgrundet Forventning om Fredens Varighed. Den Pagt, vi sluttede med vort nye Broderfolk, ilede vi ikke med at indgaae. Tværtimod, lig
den Sørgende over tabte Venner, der skyer Verdens Samquem, og søger sin Trøst i Eensomhed, indtil nye Forbindelser efterhaanden mildne Sorgen, og forlige ham med Verden, unddroge vi os ligesom fra Omgang med andre Stater, og vilde kun leve med og for os selv. Længe modstode vi alle Overtalelser til at indtræde i andet Forhold. Først efter Kamp og Modstand nærmede vi os det nye

Samfund. Med den største Betænkksomhed, efter alvorlig, langsomt Overlæg, toge vi den endelige Beslutning, og med frit Valg gikk ind i det Forbund, der nu har bragt os Fred. Tør vi da ikke, efter en saadan Fremgangsmaade, haabe Varigheden af det tilsigtede Gode?

190

I os selv have vi en Borgen for vor Frihed og Uafhængighed; thi den opbyggede vi paa Landets Grundlov, som er og skal være uforkrænkelig. Vi staae ikke alene, men i Forening med et Nabofolk, som uden misundeligt Øie vil skue vor Fremstigen i Lykke, Velstand og Cultur; ja, som selv vil medvirke dertil, fordi dets egen Frihed og Lykke og Uafhængighed er forbunden med vor, fordi vor Interesse er dets Interesse.

195

Den Konge vi udkaarede, har Intet fordret, og Intet villet fordre, uden det, som kunde bestaae med vor Selvstændighed. Selv bød han os at slaae en fast Vognborg om vor Constitution, den han lovede og har svoret at ville hævde og forsvare.

200

I vor Midte staaer Han, den store Fyrste, Europas laurbærkrandsede Held, som nu ved Kongens Side, og engang paa Thronen, vil søge sin Hæder og Glæde i at regjere over et frit Folk, og være og vorde Scandinaviens uovervindelige Forsvarer. -- Thi hvad kunde Han, denne ophøiede Fyrste, ønske og fordre? Han, som ved Sine i fremmed Land til Folkefrihed udførte store Bedrifter lagde sin Tænkemaade for Dagen; Han, som Selv erklærede for os baade i Ord og Gjærning Sin Villie om Frihed og Selvstændighed?

210

Dog det er ei alene efter jordiske og menneskelige Beregninger, vi haabe Varigheden af den indgangne Fred og Forening. Ikke letsindigen, men for Guds Ansigt, og med Tanken stadigen henvendt paa Norges Bedste, indgik vi Broder-Pagten med Nabofolket, og erkjendte dets Konge for vor Konge. Vel ere Forsynets Veie for os urandsagelige, dets Domme ikke altid vore Domme, og Fremtiden er skjult for os. Men efter Samvittighed og den bedste Overbeviisning handlede vi af Troe paa Guds Villie, og med det faste Haab, at han vil faderligen velsigne, hvad vi redeligen besluttede. Vort Haab byggede vi derfor paa en Grundvold, som staaer urokket midt i Verdens Ustadighed, og i alle de Omvexlinger, de menneskelige Ting og Foretagender ere underkastede: vi byggede det paa ham, der ene har Magt over Menneskenes Riger, og giver dem til hvem han vil. Med ydmyg Underkastelse i hans alvise Beslutninger tør vi derfor see frimodigen ud i Fremtiden, og tillidsfulde haabe at nyde Fredens og

215

220

225 Foreningens varige og velgjørende Frugter.

Ubrødeligt være det Ord, vi gav, uopløselig den Pagt, vi indgik! Held og
Velsignelse lyse Enhver af redeligt Hjerte over den: og Nordens forenede Folk
230 skulle med Troe paa Gud være og forblive frie og lykkelige i trofast og velvilligt
Samfund!

Gud! hør denne Bøn, og see med Naade og Velbehag ned paa det Forbund og
den Fred, vi for dit Ansigt have oprettet! Knyt Kongens og Folkets Hjerte til din
Lydighed! lad dem deri søge din Velsignelse, og vente Bestandigheden i det
235 Gode, vi have tilbudet os af din Faderkjærlighed!

Kilde

Tale i Anledning af den ved Foreningen af Norge og Sverrig tilbagevendte Fred. Trykt hos C. Grøndahl.
Christiania 1814.

240

Emner

1814, Union

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/fredens-og-foreningens-varige-og-velgjorende-frugter>

245

250

255

260